

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. CXXVI. De Juramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

Castill. *contro. lib. 3. cap. 25. num. 34. cum seqq.* etiam si cum persona miserabili non miserabilis connexa sit. Joan. Maria Novar. *in praxi elect. & variat. fori, quest. 6. num. 3. vers. declara.*

XI.

Judiciis quasi contrahitur, l. 3. §. *idem scribit. 11. ff. de pecul. l. 2. ff. de prator. stipul.* Cevall. *communium contra communes. tom. 4. quest. 89. n. 887.* Bellet. *disquisit. clerical. part. 1. tit. de favore cleric. reali. §. 1. numer. 8.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancellar. gloss. 6. num. 171.* Joan. Maria Novar. *in praxi elect. & variat. fori, quest. 20. numer. 8. sect. 2. pag. 183.*

XII.

In judiciis debet servari æqualitas. Vide *suprà lib. 1. c. æqualitas. ax. 8.*

XIII.

Judicium semel extinctum amplius reviviscere non potest, l. *qui res 98. §. arcam. 8. ff. de solut. l. ejus qui, 29. §. fin. ff. de jure fisci.* Tiraq. *in l. si unquam, verb. suscepit liberos. num. 19.* C. *de revoc. donat.* Surd. *decis. 51. num. 5.* quos refert Octav. Glorit. *resp. 8. num. 34.*

XIV.

Judicium idem est de toto quoad totum, & de parte quoad partem, l. *quæ de tota. 76. ff. de rei vendic. l. à Titio, 108. ff. de verb. oblig. l. juris gentium 7. §. adeo. 6. ff. de pactis; cap. pastoralis. 28. §. 1. & ibi gloss. verb. citationis, de offic. deleg. cum aliis, de quibus Everard. in topicis legalib. loco 80.*

Intellige, nisi detur diversa ratio. Flamin. Paris. *de resignat. benefic. lib. 6. quest. 2. numer. 111.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. quest. 14. num. 32.* Vincent. Fufar. *de substat. q. 308. num. 63.* Stephan. Grat. *discept. forens. tom. 4. c. 676. num. 16. & c. 792. n. 4. & c. 796. n. 14.*

CAP. CXXV.

Jura.

Axioma I.

Quando duo jura contraria in materia quadam reperiuntur, illud attendi debet quod specialius. *arg. l. Decurionibus. 3. C. de silentiar. Bart. & Bald. in 1. Const. C. §. si quis vero reg. generi per speciem. de R. I. in 6. l. 1. §. hoc autem. 12. de nov. oper. nunc. ubi Bart. Alex. in l. sanctio. de pen. c. dudum. cap. quamvis. de præbend. in 6. Jas. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam. n. 5. Pantfchm. 2. q. præf. 17. n. 49.*

II.

Jura sanguinis non mutantur. l. *jura sanguinis. 8. de R. I. nec pactis subjacent. l. jus agnationis. 34. de pact. ratio assignatur. in §. pen. ibi divina quadam providentia constituta. Inst. de jur. N. G. &*

C. *ubi in commentario suo prolixè. Vultej. vid. Hænon. lib. 3. disp. jurid. disp. 3. add. l. 8. de R. I. Wefenb. 1. conf. 2. num. 59.*

III.

Jura vigilantibus scripta sunt, non dormientibus. l. 6. §. 7. l. *pupillus. 24. in fin. ff. quæ in fraud. cred. l. 16. ex quib. caus. major. l. 21. ff. de pecul. l. 2. C. de annal. præscript. Wefenb. 1. conf. 41. num. 131. vid. infr. lib. ult. c. Vigilantes.*

IV.

Jura paulatim crescunt. §. 5. *Inst. de hered. qual. & diff. pr. Inst. de L. Falcid. §. 1. & 5. Inst. de fideicom. hered. pr. Inst. de Codicill. §. 3. Inst. de testam. ordin. §. ult. de testam. milit. pr. Inst. de servil. cognat. sequentes enim leges, quæ habentur in Cod. & Novellis, semper aliquid correxere. Nov. 39. cap. 2. Speciale enim & novissimum derogare generali & antiquiori notum est ex l. fin. ff. de constit. Crescentis juris exempla. vid. supra cap. de Incrementis juris.*

V.

Jura juribus expedit concordari. l. *sed & posteriores, 28. ff. de legib. l. non novum. 26. ff. eod. tit. l. præcipimus. 32. in fine. C. de appellat. l. unic. C. de inoffic. dotib. cap. cum expediat. 29. de elect. lib. 6. Mantu. lib. 3. Dial. 59. à princ. & dial. 71. D. Barbof. in l. 1. ff. soluto matrim. p. 1. num. 7. & 8. Nam correctio jurium est vitanda, ut dixi supra lib. 3. cap. correctio. ax. 11.*

VI.

Jura promptiora sunt ad liberandum, l. *favorabiliores, 125. ff. de reg. juris. l. absentem. 5. ff. de penis, Octav. Glorit. resp. 1. p. 3. n. 61.*

VII.

Jura potius se adaptant ad ea quæ frequenter, quam ad ea quæ raro eveniunt. l. *nam ad ea. 5. ff. de legib. l. Jura. 8. ff. de Legib. Thom. de Thomasset. in floribus legum, reg. 14. Menoch. remed. 2. adipisc. possess. num. 111. ubi de intellectu hujus Axiomatis.*

CAP. CXXVI.

De Juramento.

Axioma I.

Quicumque habet potestatem transigendi, ille habet potestatem juramentum deferendi.

Ratio: quia juramentum est species transactionis l. 2. ff. de jurejur. Hinc ab uno ad alterum valet argumentum; utrinque enim id agitur, ut à lite discedatur & jus aliquod remittatur. l. 1. ff. eod.

Exempl. potest igitur juramentum deferre principalis, procurator universorum bonorum vel speciale habens mandatum l. 17. §. fin. ff. de jurejur. ex eadem ratione etiam infamis juramentum deferre potest. Brunneman. in process. Civil. cap. 2. n. 4.

II.

Quousque transactio non est licita, eousque nec juramenti delatio. Ratio est in axiom. præced. Exempl.

Exempl. ita ergo non valebit juramenti delatio super relictis in testamento, verbis testamenti nondum inspectis *l. fin. C. de Jurejur.* quia nec transactio. Idem est in causis matrimonialibus. Contra in actione depositi valebit Juramenti delatio, quia etiam transactio *Brunnem. in Process. Civil. cap. 13. n. 9.*

Declarata, ut procedat in juramento voluntario & judiciali, non etiam in necessario vid. *Zaf. ad ff. h. r. n. 45.*

III.

Quodcumque juramentum pars parti defert extra iudicium, illud est voluntarium, dependet enim ex mera voluntate partium, quia praestari poterit vel non. *l. 5. pr. ff. de Jurejur.*

IV.

Quodcumque juramentum pars parti defert in iudicio, illud est iudiciale. quia hoc non valet, nisi à iudice fuerit approbatum *l. 12. §. 1. C. de reb. Cred.*

V.

Quodcumque juramentum iudex parti defert in iudicio, illud est necessarium, quia hoc sine iustissima causa recusari nequit *l. 12. §. 2. C. de reb. Cred.* nec referri; sic enim referendum esset iudici, quod absurdum, cum ejus causa non agatur. Exemplum est in juramento suppletorio & purgatorio, de quibus *infra.*

VI.

Quoties alteruter solus facti notitiam habet, toties relationi jurisjurandi locus non est. *arg. l. 1. §. fin. §. l. 13. ff. Rev. amor.*

Ratio, quia super facto proprio vel juranti tantum noto ipsius conscientiam onerare licet. *Carpz. in Proc. Tit. XI. art. 4. n. 36.* ne alioquin veritatis occultetur & perjuriis via aperiatur.

Exempl. non ergo audiendus erit ille, qui referre vult Juramentum, quod ipsi erat delatum in re, quæ in solo ejus animo adeundi consistit; uti si jurare deberet, an animo adeundi hereditatem hunc vel illum actum gesserit. *Hartmann. Pist. obs. 184. num. 6.* Pariter nec audiendus heres, qui fideicommissario eidem deferenti Juramentum juxta *l. ult. C. de fideicommiss. §. ult. Inst. cod.* illud vult referre, cum heres hujus rei tantum habeat notitiam. *Carpz. P. 3. C. 8. def. fin.*

Declarata, ut procedat imprimis de Juramento veritatis; juramentum enim Credulitatis de facto alieno facilius deferri & referri potest *Mev. P. 1. Dec. 16. §. Carpz. P. 1. C. 12. def. 1.* Quamvis nec hic discreti iudicis arbitrium sit excludendum *Brunnem. ad d. l. 11. §. 6.*

VII.

Quoties Iudex supplendæ probationis causâ juramentum imponit, toties est suppletorium; quoties verò elidendæ præsumtionis causâ, toties est purgatorium.

Ratio, quia priori casu inopia probationum Juramento suppletur, posteriori verò indicia contra reum facientia purgantur. *cap. 8. X. de purgat. Canon.*

Exemplum prioris est in omnibus causis, nisi ex quibus ingens lucrum ad jurantem est perventurum. *Gail. Lib. 1. obs. 108. n. 11.* aut criminali-

bus gravioribus *arg. l. fin. C. de probat. Carpz. P. 1. Conf. 23. d. 11.* vel matrimonialibus; in his tamen admittitur, si circumstantiæ & æquitas hoc exigant. *Carpz. L. 3. Resp. 57. & Jurispr. Conf. L. 3. def. 46.* Posterius verò sive purgatorium Juramentum non faciliè admittitur in Criminalibus. vid. *Carpz. Prax. Crim. P. 3. Q. 117. n. 55.*

VIII.

Quoties ob defectum probationis Iudex defert Juramentum, toties probatione noviter reperiâ idem rescinditur. *l. admonendi 31. ff. de Jurejur.*

Ratio: quia cessante causâ cessat effectus, nec poterunt hõc casu partes dici transgressæ, cum à Iudice, parte invitâ Juramentum sit delatum.

Declarata: ut locum saltem habeat in juramento suppletorio.

IX.

Quoties adest dolus in restitutione rei nostræ commissus, toties præstatur juramentum affectionis. Quoties verò saltem adest culpa, toties præstatur juramentum veritatis.

Ratio prioris: quia sic invitatus quis tenetur rem suam vendere, idè ergo aliquid indulgendum est affectioni actoris.

Ratio posterioris: quia in culpa tanta non est nequitia, hinc etiam hoc casu iudex æstimat, non pars *l. 4. §. fin. ff. de in litem jurand.*

Declarata prius: modò res sit talis, cujus pretium pro diversis temporibus variat, secus si sit fungibilis, uti nummi. *l. 3. ff. de in litem jurand. ibiq. Brunnem.*

X.

Quoties agitur de re nostrâ nobis restituenda, toties, si illa per dolum vel contumaciam non restituatur, poterit præstari Juramentum in litem seu juratò æstimari, quanti nostra intersit.

Ratio: quia alioquin non posset Iudici constare, in quantum alter foret condemnandus, cum quilibet censeatur omnium optimè scire rei suæ pretium. *l. 8. ff. de in litem jurand.*

Exempl. habet igitur hoc juramentum locum in rei vindicatione actione confessoriâ hypothecariâ, in actione doli, quod metus causâ, item in actione depositi, pignoratitiâ, Commodati, directè non etiam contrariâ; Nec in actione empti, quia hæc saltem de re, quæ nondum nostra est, nobis tradendâ datur, non verò de re nostrâ nobis restituendâ *l. 4. C. de act. empti. Conf. Zaf. ad ff. in litem jurand. n. 2. & 3.*

XI.

Mares jurant erectis duobus digitis dextræ, formine appositâ dextrâ ad pectus sinistrum. Alicubi moris est, tres digitos, pollicem, indicem & medium erigere in honorem SS. Trinitatis. *Baldum. de cas. conscient. Lib. 2. c. 9. cas. 6.* Qui verò dextrâ caret, sinistrâ jurare potest. *Bocer. Class. 6. Disp. 8. th. 119.*

XII.

Juramentum vocatur religio. *l. videamus. 4. §. deferre. 1. de in litem jur. l. si quis 11. C. de reb. cred. l. fin. C. de fideicommiss.* adeò ut certum sit jusjurandum non aliter valere, nisi metu religionis, ac proinde fidem & societatem omnem religioni

gione contineri Arnif. *de majest. cap. 5. n. 2.* Unde & liberis hominibus tormentum quoddam esse dicitur apud Plutarch. in *quæst. Rom.* quod & ipsum cæteris tormentorum oneribus & tutius & expeditius esse dixit. Plat. lib. 1. de LL.

XIII.

Juramentum non debet censerī ludibrio appositum. Paris. *conf. 75. n. 28. p. 3.* ut scilicet hoc inconueniens evitetur, ne juramentum dicatur esse otiosum, quod aliqui frustratorium & superuacuum esset, contra regulam, quod actus non debeat esse elusorius. l. *quoties. 12. de reb. dubiis. l. 3. ff. de testam. milit. l. Divus. 22. de Usu & habitat.* Unde Cicer. lib. 3. *offic. iusjurandum affirmationem religiosam esse asserit, quod servandum est, quasi DEO teste promiseris, nec majus vinculum ad adstringendam fidem iurejurando majores arctius esse voluerunt.* Id indicant LL. XII. Tab. indicant sacra, indicant fœdera, & narratur ibi de Regulo, quem nec charitas Patriæ nec suorum retinuit, quin apertè reverteretur ad exquisita supplicia, ne transgressor esset juramenti etiam hostibus præstiti. *cap. quoties cordis oculus. l. 9. 7.* nam transgressor sanctum nomen Domini in vanum assumit & dolo proximus esse censetur. *cap. quacunq. arte. 9. 22. 9. 5.* & dicitur talis occidere animam suam *cap. juramenti. 12. eod.* atque sic cum periculo contra juramentum venire. *c. ex literis. 10. de sponsalib.*

XIV.

Juramentum quod sine dispendio salutis servari potest servandum est. *cap. cum contingat. 28. extr. de jurejur. cap. licet mulieres. 2. eod. in 6. Auth. sacramenta puber. C. si advers. vendit.* Canonistæ communiter in *cap. cum sit generale extr. de for. compet. latè Anton. comm. concl. lib. 2. de jurejur. concl. 6. Gail. 1. obs. 22. num. 1. Vult. 3. conf. Marp. 34. num. 93. Regner. Sixtin. 2. conf. Marp. 12. num. 119. Boer. decis. 221. num. 13.* quia iusjurandum supplet omnem defectum, & servandum est, etiam absque curatoris consensu & judicis decreto minor contraxisset vel alienasset. *gl. in l. 1. & Auth. sacramenta puberum. C. si advers. vend. & ibi Bart. Castr. Dec. in cap. sicut. num. 205. de probat. Alciat. in d. cap. cum contingat. num. 113. extr. de jurejur. Corn. conf. 36. num. 8. conf. 69. n. 35. conf. 109. in fin. conf. 186. num. 17. vol. 2. conf. 71. n. 9. vol. 3. Everard à Mittelb. in loc. à vi seu energ. juram. n. 3. & 7. Anton. Gomez. de contrah. cas. 14. n. 18. tom. 12. Var. resol. Jacob. Mandell. conf. 11. n. 3. Cravett. conf. 7. in fin. Simoncell. de decret. cæter. solenn. in contrah. minor. lib. 3. tit. 8. inspect. 18. n. 137. ubi infinitis propè auctoritatibus confirmat & multis modis amplificat.*

XV.

Juramentum si consensus deficit nihil operatur. l. ult. C. de non numer. pecun. Jaf. in l. si convenerit. num. 17. ff. de jurisd. Petrus de virib. juram. eff. 4. Fach. 2. contr. jur. 17. Cephal. conf. 94. num. 35. lib. 1. Menoch. conf. 84. n. 24. Roland à Valle conf. 7. num. 61. lib. 3. & conf. 28.

num. 36. lib. 4. Tellaure. decis. Pedemont. 222. num. 4. nec animam obligare potest, si non sit liberum vel voluntarium. Menoch. conf. 37. num. 45. lib. 1. Natt. conf. 426. n. 24. Rauchbar. p. 2. quæst. jur. civil. & Saxon. qv. 4. num. 47. Unde nec defectum consensus & formæ supplere dicitur. d. l. fin. C. de non numer. pecun. Dec. in l. non omnis. num. 11. ff. si cert. pet. conf. 403. col. pen. vers. cum ergo Stephanus. & conf. 523. num. 12. post. Bart. in l. si quis pro eo. ff. de fidejuss. Stephan. Bertrand. conf. 23. num. 10. p. 1. Grot. conf. 12. num. 15. 16. Vivius in opin. communib. verb. juramentum super contractu simulato vers. quia consensus deficit. Octav. Cacheran. decis. Pedem. 92. n. 19. sicuti nec tanti operari potest, ut ex eo, quod scientiæ deest, suppleatur. *cap. brevis. 17. de jurejur.* quia cum juramentum dependeat à deliberato consensu, is qui ignorat non videtur jurare, ut ait Bald. conf. 312. col. 2. Castrenf. conf. 465. num. 5. vol. 1. conf. 122. num. 4. vol. 2. Dec. conf. 180. num. fin. nec iusjurandum facti ignorantiam supplere, aut exceptionem erroris aut ignorantie excludere. Dec. conf. 350. in fin. Socin. conf. 114. vol. 2. Vultej. 2. conf. Marp. 29. n. 109. quemadmodum etiam non operari perhibetur in illis, quæ specificari debent, cum non habeat vim specialis dispositionis ad supplendum defectum substantiæ Schurf. conf. 96. quod prædicta. num. 7. & 8. neque suppleat, ne videam in testamento vel codicillis solennitatem septem vel quinque testium requisitam aut aliam. Covar. in cap. Reinaldus. §. 3. num. 10. de testam. Imol. in c. cum contingat. num. 70. de jurejur. Jaf. in §. item si quis num. 14. Inst. de action. per l. cum pater. 77. §. filius matrem. 23. de legat. 2. Alciat. in l. 1. §. si quis ita. num. 44. de V. O. & in c. cum contingat. num. 159. de jurejur. per c. quanto. 18. eod. Chassan. conf. 39.

XVI.

Juramentum censetur esse personale, nec personam jurantis egredi. *cap. veritatis. 14. extr. de jurejur. ubi Panorm. Covar. ad c. quampvis part. 1. relect. 1. §. 5. num. 4. Georg. Natt. ibid. n. 124. de pact. in 6. Anton. Gabr. Roman. lib. 2. comm. concl. tit. de jurejur. concl. 6. Corn. conf. 301. vol. 1. Nevizan. conf. 22. num. 49.* Cum enim juramentum non liget, nisi animam jurantis. Bart. in Auth. quod obtinet. num. 3. C. de probat. Inde ad heredes ut juramenti constringantur non extendi, vel in eos transmitti poterit. d. c. veritatis. Bald. ad l. ult. n. 16. ibique Bart. & Castrenf. C. de pact. VVelsenb. 1. conf. 15. n. 28. Gædd. 1. conf. Marp. 27. num. 120. Boer. de feud. investitur. c. 4. num. 26. per text. in l. 12. in pr. C. de reb. cred.

Declara hoc procedere quoad obligationem & observantiam contractus; licet enim juramentum quoad prius ad successores non extendatur, virtus tamen & vinculum juramenti bene transibit. Bald. in l. ult. num. 16. in fin. C. de pact. Alciat. in cap. cum contingat. num. 120. de jurejur. Socin. conf. 4. col. 1. vers. præterea & plenus conf. 38. vol. 2. vers. firmatur. vol. 3. & hoc respectu quoad cum cui juratur reale erit. Gabr. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 6. num. 2. Guid. Pap. sing.

ing. 376. num. 2. Honthem. 2. de art. Notar. cap. 29. num. 51. Gail. 1. obs. 27. & Ludov. Gomez. ad §. actiones. Inst. de action. num. 6. ubi limitat, nisi agatur indirecte contra heredem implorato officio judicis Ecclesiastici, ut nimirum heres satisfaciatur, exonerando animam defuncti jurantis, per ea quæ refert Abbas in c. cum sit. in 8. vol. & ibi Felin. col. 6. de for. compet. & in cap. fin per ill. text. de sepultur. quod licet impugnet Phil Franc. in cap. fin. in 3. notab. de for. compet. in 6. & Andr. Siculus in d. cap. cum sit. Ab opinione tamen Abbatis ut communi, non recedendum esse tandem per rationes ibid. allegatas, concludit. add. & Roman. conf. 201. pro decisione col. 2. Alex. conf. 99. videtur primâ facie. col. pen. vol. 4.

XVII.

Juramentum est individuum. Bald. in l. ult. in opposit. 4. C. de edict. D. Adrian. roll. Alex. conf. 133. lib. 1. idem Bald. in cap. 1. §. cum autem de controvers. Feud. Archidia. in cap. inter ceterum. 22. q. 4. Jaf. in l. scire debemus. num. 6. de V. O. Francisc. Curt. conf. 68. Dominus. Cotta. in memorabilibus. verb. juramentum est. Francisc. Becius conf. 86. videtur primo aspectu. num. 1. & conf. 45. num. 15.

Limita, nisi quando juramentum ad corpus refertur, hoc enim in casu dicitur divinum, sicut ipsum corpus. Alvarott. in cap. omnes. Si de feud. defunct. fuerit contror. & ibi Præpos. notab. 2. ubi perhibent, quod licet juramentum fidelitatis sit individuum, quoad corpus tamen feudale dividuum dicatur, sicut ipsum feudum divisibile est, juramentum enim posse pro parte valere, pro parte non per regulam quod utile per inutile non vitiatur. ex gloss. in cap. petitio. extr. de jurejur. probat. Jaf. in l. 1. §. sed etsi de V. O. Unde si juramentum sit appositum super contractu continente plura capitula, etiam plura juramenta dicentur. Socin. conf. 69. n. 10. vol. 3. Paris. conf. 14. decisum & judicatum. num. 16. vol. 1.

XVIII.

Juramentum est spirituale. cap. 2. extr. de jurejur. Jaf. in auth. sacramenta. n. 33. & 40. C. si advers. vend. Covar. ad cap. quamvis. p. 1. §. 3. n. 4. de pact. Socin. conf. 254. in causa. p. 2. Ubi dicit, spirituales esse torturas, ideoque statutum Laicorum contra juramentum vel ejus observantiam nihil disponere potest. Bart. in l. omnes populi in 2. q. 3. q. principali n. 22. ff. de just. & jur. ad quod vid. Dd. in cap. Ecclesia S. Maria & præcipue. Felin. extr. de constit. Thom. Ferret. caut. 16. in pr. quod intellige verum super juramento præstito, secus super præstando. fac. l. quæ sub conditione 8. in pr. & §. quoties 6. ff. de condit. inst. gl. in l. adigere. §. quamvis. in verb. L. Julia ff. de jur. patron. Dominic. de S. Geminian. in cap. quamvis col. fin. extr. de pact. in 6. Cephal. conf. 466. n. 67. facilius enim ea quæ fienda sunt impediuntur, quam quæ jam facta sunt. l. patre furioso. 8. ff. de his qui sunt sui vel alien. jur. Inde igitur non elicitur juramentum ad solam Ecclesiam pertinere. Arnif. 1. de Majest. cap. 6. n. 9. Jurisdictio namque secularis super jura-

mentis in multis locum habet. Prohibere enim potest ne juramentum interponatur. d. l. qui sub conditione. §. si quis sub. 4. de condit. inst. l. 2. C. de indict. viduit. toll. & statuere ut minor, cuius contractui intervenit juramentum, præsumatur dolo inductus. Curt. Jun. conf. 118. n. 16. item poenam perjurii infligit. l. si quis major. 41. & ibi Dd. C. de transact. §. si vero. Nov. 17. & cap. Ref. 21. 23. q. 5. & mandat executioni quod juste juratum est. cap. licet mulieres. 8. de jurejur. in 6. Gail. 1. obs. 25. n. 4. Arnif. d. c. 6. n. 9. Jul. Clar. in pract. crim. §. fin. q. 47. per tot. & Felin. in cap. cum sit generale. de for. compet. per tot.

XIX.

Jurare non cogitur qui sufficienter probavit. c. 2. & 3. de probat. Bald. in c. 2. vers. item in isto. de probat. Jaf. & Dd. in repet. l. admoventi & in l. ad pecunias. §. qui iusjurandum. not. 1. de jurejur. gl. in l. 2. §. quod observari. C. de jurejur. Joh. de Arno. folio 29. VVelenb. 2. conf. 59. n. 31.

XX.

Juramentum non sufficit, quoties statutum probationem requirit. VVelenb. 1. conf. 36. n. 37. Juramentum enim non est propria probatio nec vera, sed irregularis. l. non erit 5. §. dato vers. quasi probatum. ubi Salicet. & Alex. de jurejur. Roman. in l. sed si possessori. 11. §. fin. eod. tit. & ideo talibus statuti verbis non comprehenditur c. si quis vers. absolvendum. quem textum ad hoc ponderat Bald. ad cap. un. si de Investit. inter Dom. & Vassall.

Intellige verum, quando statutum de probatione regulari, legitimâ & ordinaria, ut quæ pertestest, instrumenta & similes modos, non vero per juramenta fieri solet, loquatur, prout multis deducit Jaf. in repet. l. admoventi. n. 282. de jurejur. per gl. in l. cum de indebito. 25. verb. legitimis. (quam ut singularem multum commendat. Alex. consil. 119. quæritur. num. 10. vol. 2.) de probat. secus quando verbis utatur generalibus, videlicet quod quibuscunque probationibus standum sit, ut aliquid talia verba operentur, aut quando ulterius declarando procedat, quod etiam juramentum sufficere possit. c. statutum. 11. §. cum vero. 1. de rescript. in 6.

XXI.

Pro juramenti cujusque observatione in dubio tutius est pronunciare, quam contra, ad anceps perjurium evitandum. Jaf. in l. licet. num. 5. C. de pact. cap. cum infirmitas. 13. de pen. & remiss. Imol. in c. cum contingat. num. 4. & 86. de jurejur. Alex. consil. 25. visis. num. 17. vol. 1. Judex enim non debet esse cuiquam perjurii auctor. l. 2. C. de indict. viduit. roll. ubi potest juramentum sine dispendio salutis æternæ servari d. c. cum contingat de jurejur. Bart. in Auth. sacramenta puberum. num. 13. C. si advers. vendit. Socin. conf. 115. n. 6. cum seqq. vol. 1.

XXII.

Juramenta sunt intelligenda secundum intentionem jurantis. c. humane. 11. 22. quæst. 5. Innocent. in c. veniens. de jurejur. Cardin. in Clem. 1.

§. fin.

S. fin. q. 16. jurej. Calcan. conf. 18. num. 37. Nevizan. conf. 22. num. 31. Rota. decis. 1. de jurejur. Pantfchm. 1. pract. quest. num. 11. & penduntur secundum intentionem recipientis. cap. quacunqve. 9. c. ecce. 10. 22. q. 5. Pantfchman. d. q. 10. num. 61.

XXIII.

■ Juramentum debet interpretari secundum dispositionem juris. *cap. ad nostram. 21. extr. de jurejur. & cap. quanto. 18. eod. tit. Pantfchman. 1. quest. pract. 10. n. 9. Joh. Andr. in cap. veniens. extr. de jurejur. Bald. in l. fin. C. de non n. pecun. Berous. conf. 148. n. 7. vol. 1. quia praesumitur se cum dispositione juris conformasse. Bart. in l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad SC. Trebell. Alciat. in tract. de praesumpt. reg. 4. pres. 32. Aflict. decis. 286. num. 4.*

XXIV.

Juramentum recipit eam interpretationem, si res maneat in eodem statu. *l. fin. ad municipal. cap. 2. ubi Canonista extr. de renunc. l. quod Servius §. ff. de condict. ob causam. l. quaro. 54. §. inter locatorem. ff. locat. l. cum quis. 38. in pr. ff. d. solut. cum multis. à Baldo. in banc rem adductis in l. clari. C. de fideicom. Andr. Tiraq. in prefat. l. si unquam num. 166. cum seq. de revoc. donat. Hinc juramentum in se habere dicitur tacitam illam conditionem, quam habet promissio cui juramentum inharet. *l. si libertus. 30. ff. de oper. libert. §. omnis stipulatio. 2. Inst. de V. O. Dec. in cap. cum. super. de offic. deleg. Bart. in l. sed etsi quis. §. questum. si quis caut. Aretin. conf. 24. Alex. conf. 28. in causa veriente lib. 1. Castr. consil. 377. ad primum Angel. conf. 315. statuto cavetur. num. 1. & potentia ejus non in plus extenditur quam extendi solet promissionis virtus. c. Quintavallis. extr. de jurejur. Speculat. in tit. de arbitr. §. 1. vers. arbitrator. Angel. conf. 315. statuto cavetur. n. 1. Pantfchman. 1. pract. quest. 10. n. 88. nec ampliare interpretationem verborum perhibetur. Bald. in l. si procurator. de condict. indeb. quia est qualitas quaedam accedens ad actus gesti probationem, non ad ampliationem, & sic qualitas accessoria, quae sequitur naturam sui principalis actus, quo sublato tolli dicitur ejus accessorium. *cap. 1. de his quae fiunt à major. part. cap. dilecto 25. de praebend. l. non dubium §. C. de LL. gl. in l. si patronus ex debito. si quid in fraud. cred. Ludov. Roman. conf. 293. praesupposito. Bart. in l. si quis pro eo. de fidejuss. & juramentum ad causam subsistentem tempore contractus & juramenti referendum, quod tamen secus, si causa de novo superveniret. c. cum inter. 2. de renunc. cum res tunc in eodem statu non permaneat. c. quomodo modum 25. de jurejur. c. significavit. 13. de censibus c. nos sanctorum. 4. & c. juratos. 5. 15. q. 6. l. cum quis. 38. §. si debitorem. 1. de solut. Feder. de Sen. conf. 281.***

XXV.

Juramentum inter ceteras tacitas conditiones eam habet, si fides juranti servabitur. *gl. in cap. quomodo modum. verb. conditio. extr. de jurejur. Cora. conf. 96. lit. L. vol. 1. & conf. 246.*

vers. item si vol. 3. Laurent. Tennin. in tract. caut. etel. 145. n. 32.

XXVI.

Juramentum eam prae se fert conditionem, si non valet quod ago ut ago, valeat omni, quo melius potest, modo. *Bart. l. si quis pro eo. n. 43. de fidejuss. & l. si quis major. n. 110. ubi & Curt. jun. num. 35. C. de transact. per text. in l. cum pater 77. §. filius matrem. 23. ff. de legat. 2. Laurent. Tennin. in tr. caut. 191. num. 11. Imol. in c. cum contingat. num. 18. & 36. de jurejur. Welenb. 1. conf. 39. num. 19. Cyn. in l. si ex cautione. C. de non num. pecun.*

XXVII.

Juramentum semper hanc habet conditionem subintellectam, si dolus absit. *Imol. in cap. Quintavallis num. 45. de jurejur. & cap. licet. eod. Bald. in l. 1. num. 1. C. si advers. Vendit. Jaf. num. 29. & Fab. num. 3. in Auth. sacramenta. cod. tit.*

XXVIII.

Juramentum ad enorme damnum non est extendendum. *Marant. in specul. aur. p. 6. cap. de appellat. Imol. in cap. Quintavallis. de jurejur. Cravett. conf. 57. num. 5. & consil. 192. num. 5. Welenb. 1. conf. 23. num. 5. Juramenti enim benigna & non acerba interpretatio facienda est, ut cesset omnis fraus & laesio. cap. unusquisque. §. 22. q. 4. ubi ex sententia D. Ambrosii vetatur in materia juramentorum, ne quis fratrem suum circumscriptione verborum inducat. *gl. & Dd. in cap. ex parte. 15. extr. de Cleric. non resident. Gozadin. conf. 32. num. 6.**

XXIX.

In juramentis sensus potius quam verba spectantur. *l. qui per salutem de jurejurand. & plus inesse intelligitur quam dicitur. c. antecessit. 104. 11. q. 3. c. beatus 5. 22. q. 2. Welenb. 2. conf. 52. num. 20. & 82.*

XXX.

Juramentum ex falsa causa non obligat. *Paris. conf. 96. num. 24. vol. 1. Anton. Gabr. lib. 2. de minor. concl. 5. num. 43. VVelenb. 1. conf. 23. n. 4.*

XXXI.

Juramentum in una causa praestitum ulterius vires suas non porrigit. *arg. l. si pro sure. 7. ff. de condict. furtiv. junct. gl. in l. si duo. §. idem Julianus verb. conditio. circ. princ. ff. de jurejur. Laurent. Tennin. in tract. cautel. 161. num. 9.*

XXXII.

Juramentum super actu libero interpositum non efficit actum necessarium. *Pantfch. 1. quest. pract. 11. num. 25.*

XXXIII.

Juramentum late & plenè interpretandum. *l. in conventionalibus. 12. §. fin. ubi Bart. de V. O. Pantfchman. 1. quest. pract. 10. num. 42. & 71.*

XXXIV.

Juramentum ad ea quae de novo accedunt non extenditur. *arg. eorum, quae traduntur in c. cum inter. 2. de renunc. Bart. in l. qui Roma. §. duo fratres. de V. O. Abb. in cap. petitio. circ. fin.*

extr. de jurej. ratio, quia quæ de novo emergunt, novo etiam indigent auxilio. l. i. in pr. de ventr. inspic. l. de etate. ii. §. ex causa. 8. de interrogat. act.

XXXV.

Juramentum non extenditur ad incogitata. l. qui cum tutoribus. 9. de transact. l. mater decedens. 29. de inoff. testam. l. fin. C. de non numerat. pecun. l. fin. ff. ad municip. l. adigere. §. fin. ff. de jure patron. cap. veniens. 16. c. Quintavallis. 23. cap. ad nostram. 7. extr. de jurejur. cap. 2. de renunc. Bart. in l. 2. C. de rescind. vendit. & in Auth. sacramenta. ubi latus. Jaf. eod. tit. num. 51. Pantfchman. i. quest. 10. num. 15. Wesenb. 2. conf. 74. n. 8. Zaf. conf. 9. n. 29. lib. 2. Gylman. 4. i. vor. 27. num. 120. Si enim de aliis æque actum fuisset, de aliis quoque expressum fuisset, l. i. §. fin. autem 7. C. de caduc. toll. c. inter corporalia. 2. de translat. Episcop. cap. ad audientiam. 12. de decim. Tiraq. de retract. proximit. §. i. gl. 9. num. 38. & in l. si unquam. verb. libetis. num. 3. C. de revoc. donat. quod procedere maxime in materia stricti juris. ex l. quod dicitur 86. de V. O. atque sic neque pacta, transactiones vel renunciationes ad ea trahi possent. ex d. l. mater tradit VVes. 2. conf. 74. n. 58. vide tamen ea, quæ Everard. ait in locis Top. à vi emerg. seu effect. juramenti, quod ultra expressa juramentum extendatur, quando ex verbis vel causa presenti vel mente contrahentium ea de re actum videtur. Bart. in l. si de certa C. de transact. Vult. 2. conf. Marp. 29. num. 136. vid. sup. ax. 18.

XXXVI.

Juramentum contractum simulatum præcedentem non firmat. gl. in l. emptione. C. plus valere quod agitur. Francisc. Zabarell. in c. ad nostram. in 2. quest. extr. de Empt. vend. Bald. in l. rogasti. §. si tibi. col. ult. ff. si cert. petatur. Angel. in rubr. ff. de jurejur. col. ult. Castr. in l. contra Legem ff. de LL. Capoll. in tract. de simulat. contract. m. 7. præsumpt. 3. num. 46. Gozadin. conf. 59. n. 11. arg. eorum quæ habentur in c. super hoc 5. de renunc. quia non habet consensum partium. Paul. de Castr. in l. si quis pro eo. col. 3. ff. de fidejuss. Marfil. sing. 327. num. 4.

Limita I. nisi expressè juratum fuerit, omnia & singula in instrumento contenta vera esse, quia tunc quis simulationem allegando contra juramentum veniret, secus quando quis simpliciter se non contravenire jurasset, tunc enim juramentum non obstat. Alex. conf. 37. vol. 2. Gozadin. conf. 59. num. 17. Honthem. lib. 2. de art. Notar. c. 29. num. 36.

Limita II. procedere si in continenti apponeretur, secus si ex intervallo, quia tunc contractus talis validaretur. arg. l. 2. cum ibi not. C. quod metus caus. per Bart. in l. nemo potest. vers. quæro an renunciatio. num. 11. ff. de legat. i. Anton. de Butr. in cap. cum contingat. de jurejur. Ludov. Roman. in l. si quis cum aliter. ff. de V. O.

XXXVII.

Juramentum deferens prius de calumnia jurare debet. l. iusjurandum & ad pecunias. 34. §. qui iusjurandum. 4. ff. de jurejur. l. quæstionem.

32. C. de fideicomm. gl. & Dd. in cap. fin. super verb. famosa. in fin. extr. de jurejur. Pract. Papiens. in form. juramenti quod præstatur à parte rei in verb. dicit. n. 3. Boer. decis. 243. num. 1. vid. Laurent. Tennin. in tract. cautel. caut. 158. & caut. 132.

XXXVIII.

Jurare nolle vel non referre manifestæ est turpitudinis. l. manifesta. 38. ff. de jurejur. Socin. in tr. Fallent. reg. 255. Qui enim juramentum legitimum & judiciale præstare recusat, veritatem denegare venire videtur. i. F. 23. in fin.

Limita, nisi quoties juramentum deferretur in casibus, quibus non debet deferri, veluti cum deferretur actori plene probanti. c. 2. de probat. vel cum actor nihil probat. c. fin. §. ult. extr. de jurejur. idem placuit cum actor haberet levissimam præsumptionem sibi faventem. gl. l. 3. verb. si levior. de minor. vel cum condemnatio minueretur ex jurejurando, tunc enim actor non compellitur jurare, imò si juraverit, poterit iterum plene probare & totam condemnationem consequi. l. cum qui 30. ubi gl. & Bart. de jurejur. item procedit tantum in judiciali, non autem in juramento in litem, quod quis non cogitur suscipere, potest enim probare per testes, l. quod si possessor. 71. ff. de rei vind. Bart. & Jaf. in l. ult. de in lit. jurand.

XXXIX.

Juramentum cedit pro pacto. l. tutor. 35. §. prodigus. i. ff. de jurejur. & si quod sua natura est illicitum aut in alterius incommodum redundat, juramento disposito confirmari non potest. c. quamvis. 2. in fin. & ibi gl. verb. dispendium de pact. in 6. non enim obligationem auget. Benedict. Capr. reg. 87. n. 23. th. comm. opin. sed tantum addit religionis vinculum, ut ait Bald. in l. si procurator. col. 3. ff. de condit. indeb. Tiraq. in l. si unquam in præfat. n. 105. de revoc. donat. Arnif. i. de Majest. c. 6. n. 6.

XL.

Juratus actus fortior est quam simplex l. cum pater. 77. §. filius matrem 23. de legat. 2. l. unic. §. & cum C. de rei uxor. act. Dd. l. pactum. 3. C. de collat. gl. in c. cum non deceat de Elect. in 6. c. constitutus de rescript. Alex. conf. 38. vol. 3. Pantfchm. i. pract. quest. 10. num. 38.

XLI.

Juramentum executionem habet paratam si cur sententia. l. sed si possessori. ii. §. pen. ff. de jurejur. l. post. rem. 56. ff. de re judic. Bart. in l. 2. num. 7. ibique Fulgos. & Alex. de jurejur. Jaf. in §. si quis postulante. num. 87. & ibi Ludov. Gomez. num. 2. Inst. de action. Alex. in l. nam & postea. §. fin. ff. de jurejur. Bart. in d. l. sed si possessor. §. fin. & ibi Ang. Fulgos. Salicet. Paul. de Castr. ff. eod. Viv. in suis commun. conclus. verb. juramentum. Laurent. Tennin. in tract. cautel. 134. num. 4. Vult. i. conf. Marp. 15. num. 129. Tiraq. in l. si unquam vers. donationi largitus. num. 104. C. de donat. Poman. ad Bart. in d. l. 2. de jurej. lit. b. verb. juramentum post. ax. 30. f. ubi vid. limitationes. add. Rec. de An. 1600. §. wann einet. 33. & infr. ax.

XLII.

Omni juramento inest conditio honestatis. *c. quemadmodum. 125. ubi gl. extr. de jurejur. non enim debet esse vinculum iniquitatis v. infra. axiom. 40. facultatis. cap. querelam. 10. c. brevi. 17. extr. cod.* Unde si quis juramento promissit, se facturum & curaturum, excusatur, si fecit quicquid potuit. *l. stipulatio ista 38. in pr. l. inter stipulantem. 38. in pr. de V. O. §. si quis alium. 3. Inst. de inut. stipul. gl. in c. ex rescripto de jurejur. cap. ex literis. de sponsalib. c. gemma eod. tit. cap. significantibus de offic. deleg. Ruin. conf. 67. casus de quo queritur. num. 10. vol. 4. Necessitatis. l. fin. ff. qui satisd. cogantur. c. si quis per necessitatem. de furt. Humber. de Bonven. in Auth. sacramenta C. si advers. vend. num. 55. Difficultatis. d. c. brevi. de jurejur. Ripa. in l. quod te. n. 40. si cert. pet. Alex. conf. 92. perspicilis. n. 13. ubi Carol. Molin. in addit.*

XLIII.

Juramentum ad unguem est observandum ac precise obligat, ita ut absque subterfugio sit adimplendum. *c. debitores. 6. de jurejur. Jas. in §. item si quis. 11. 12. Inst. de Act. Roland. à Valle. conf. 70. num. 34. vol. 2. & conf. 69. num. 32. vol. 4. Paris. conf. 69. num. 31. vol. 3. Rip. in respons. de judic. 112. n. 59. Tiraq. de LL. Connubial. gl. 7. n. 189.* Ea enim est natura juramentorum, ut se obligantem precise obstringant. *gl. in l. si pecuniam. ubi Jas. de condict. caus. data. n. 23. Gozadin. conf. 32. num. 12. & conf. 100. num. 25. Brun. conf. 89. num. 4. Rub. conf. 29. num. 6.* itaque in iis magis conscientiam & veritatem, quam interpretationem. *Joh. Andr. in c. is qui fidem. extr. de sponsal. vel cum Bald. in conf. 2. factum tale est. lib. 3. in fin. lucem veritatis, quam somnium factionis inspicere debemus §. quod ejus. Auth. de Nupt.*

XLIV.

Juramentum vim habet litis contestationis. *Gozadin. Bonon. in repet. l. 2. col. 16. C. de pact. inter empt. Hyppolit. de Marfil. in sing. not. 141. incip. audistis. Albert. Brun. conf. 38. Visis concessionibus. col. fin. Barthol. Veronens. in tract. caut. caut. 20. incip. ex forma statuti. ratio, quia sicut per negationem rei ad petitionem actoris inducitur litis contestatio. l. 1. C. de lit. contest. & c. 1. eod. tit. eodem modo & declaratione juramenti facta per reum actori: cum ista delatio videatur quædam confessio tacita contendorum in libello, ad cuius responsionem litis contestatio fieri solet. d. c. 1. Socin. in l. aut Prætor. la. 2. §. si iis. ff. de jurejur.*

Limita, hoc locum habere tantum in juramento judiciali decisorio, quod actori a reo deferitur, secus in juramento extrajudiciali, quod instrumentis apponi solet; in hoc enim extrema litis contestationis habilia, quæ in judicio tantum fiunt, considerari non possunt, prout late prosequitur Andr. Sicul. post gl. & Abbat. in d. c. 1. de lit. contest.

XLV.

Juramentum vim habet clausule codicillaris. *l. cum pater. 77. §. filius matrem. 23. ff. de legat. 2. Bart. in l. si quis in principio n. 15. ff. de legat. 3.*

Hyppolit. sing. 504. n. 2. Jas. in l. sancimus. C. de testam. num. 8. Gail. 2. obs. 114. num. 14.

Limita I. quod procedat in juramento testatoris, non verò in juramento heredi delato per testatorem. *Bart. in l. 2. per ill. text. cum gl. Commun. de legat.*

Limita II. quod obtineat quando testamentum deficit ratione solennitatis omiffæ; secus enim esset, quando deficeret ex defectu substantiæ in persona testatoris, vel ratione consensu. *Francisc. de Aret. conf. 24. incip. quatuor dubia in 2. col. fac. l. fin. C. de num. pecun. ubi juramentum nihil operatur, quia deficiebat consensus. vid. Bart. Socin. in fallent. regular. verb. juramentum num. 153.*

XLVI.

Juramentum facit filere patriam potestatem. *Laurent. Tennin. in tract. cautel. 186. num. 9.* quia ipsum est de jure naturali seu divino, in his autem, quæ juris naturalis sunt, patria potestas non consideratur. *l. item in potestate. 3. ff. de his qui sunt sui vel alien. jur. §. 1. Inst. de patr. potest. Clar. in §. donatio. quæst. 8.*

XLVII.

Juramentum litis decisivum vim plenæ probationis habet. *l. non erit. §. 5. dato. 2. vers. quasi satis. l. 11. §. fin. vers. perinde. ff. de jurejur. gl. in cap. 1. verb. non probet. de constit. recti fendi. ac vim sententiæ obtinere dicitur d. l. 11. §. fin. quia pro veritate habetur & majorem obtinet vim quam res judicata. l. 2. ff. de jurejur. quemadmodum itaque post rem judicatam quis audiri non debet. c. quod ad consultationem. 15. extr. de re jud. ita & post delatum & prælitum juramentum reus audiri non debet. §. item si quis possulante. 11. Inst. de action. cum non queratur an ei pecunia debeatur, sed an juraverit. d. §. item si quis. ubi Ludov. Gomez. Inst. de action. Hinc & vim solutionis. l. 27. ff. de jurejur. VVesemb. in parat. ff. eod. tit. n. 8. fictæ nimirum, non veræ. *Bart. in l. 26. ff. de jurejur. Novationis. l. qui jurasset. 26. §. fin. ff. de jurejur. scil. quando partes intenderent primam obligationem transferre in actionem jurisjurandi. Gomez. ad d. §. item si quis n. 6. obtinere dicitur, ac facit de non debito debitum. Schneidev. ad d. §. item si quis. inst. de action. num. 40. habetur pro certificatione ac eam supplet. Hyppolit. de Marfil. in pract. crim. §. 2. num. 64. Dd. ad Auth. sacramenta puerum. C. si advers. vendit. Socin. reg. 273. num. 2. in tract. regular. Andr. Tiraq. in præfat. ad l. si unquam. n. 135. cum seq. C. de revoc. donat. Gail. 2. obs. 77. n. 10. Hartm. Harm. ab Epping. 2. observ. pract. tit. 29. de fidejuss. obs. 3. parit vim geminationis. Abb. in c. cum contingat. col. 2. de jurejur. Ludov. Gomez. in d. §. item si quis. num. 8. per d. l. cum pater. 77. §. filius matrem. 23. de legat. 2. vim expressi Alex. conf. 27. lib. 1. conf. 133. num. 1. vol. 5. Socin. conf. 70. num. 1. vol. 3. Dec. conf. 340. num. 4. Bald. in l. 1. in 2. col. vers. secundo queritur. C. de Commod. Francisc. Marcus. decis. 217. p. 2. per c. ex rescripto. 9. de jurejur. ubi juramentum vim expressæ renunciationis habere dicitur. Bald. in d. l. cum pater. §. filius. de legat. 2. Jas. in l. 1. n. 20. si quis in jus vocat. non ierit. Angel. in l. fenium**

nium. C. qui testam. fac. poss. Roman. in l. 1. §. si quis ita. d. V. O. Pantfchim. 1. pract. qvæst. 10. num. 28. quod procedere in eo, in quo constat esse consensum a jurante, secus si de hoc non constaret, respond. Salicet in l. 1. num. 72. C. de Com. mod. impedit purgationem moræ. l. si quis major. 41. C. de transact. Alex. conf. 59. & conf. 158. vol. 2. Salicet. in l. magnam. C. de contr. & com. mit. stipulat. præsumit minorem esse majorem. Auth. sacramenta ubi Jaf. n. 55. Matth. de Afflict. decis. 322. n. 5. Vult. 1. conf. Marp. 15. n. 302. Gail. 2. obs. 41. num. 6. nec tractatur ratione læsionis. l. non erit. 5. §. dato. 3. ff. de jurejur. Gail. 2. obs. 70. num. 11. in procuratore desiderat speciale mandatum. c. pen. & ult. de juram. Calumn. in 6. l. 17. in fin. ubi gl. in verb. univ. fororum. l. 34. §. defensor. ff. de jurejur. Gail. 1. obs. 83. num. 2. Myrl. 2. obs. 53. & 4. obs. 99. Bocer. de investit. feud. c. 4. n. 24. ac validum reddit contractum aliàs invalidum. c. quamvis. de pact. lare. Panorm. in c. cum contingat. col. 9. de jurejur. ac denique defectum solennitatis jure communi requisitæ supplet. c. quamvis extr. de jurejur. Jaf. in Auth. sacramenta. num. 7. Seraphin. de Seraphin. in tract. de privileg. juram. privil. 129. quamobrem juramentum supplere defectum insinuationis requisitæ in donatione inter vivos quingentos aureos excedente tradunt Alex. conf. 4. vol. 1. Panorm. conf. 95. n. 3. vol. 2. Dec. conf. 432. n. 15. Jaf. conf. 51. n. 3. vol. 1. Plot. conf. 97. n. 6. Corn. conf. 221. vol. 1. & conf. 99. vol. 4. Socin. sen. conf. 77. vol. 3. Curt. jun. conf. 31. n. 6. Paris. conf. 69. n. 97. vol. 3. Cephal. conf. 61. n. 18. vol. 1. Seraph. in d. tract. de privileg. juram. privil. 73. Hottom. conf. 73. num. 24. atque sic in Parlamento Gratianopolitano decifum fuisse testatur Guid. Pap. decif. 350. idemque in Camera Imperiali obtinere refert Gail. 2. obs. 39. plures effectus juramenti accumulati Welenb. in part. ff. de jurejur. num. antep. ubi vid.

XLVIII.

Juramentum regulatur secundum naturam actus, cui adjicitur, l. ult. C. de non n. pecun. l. sed et si possessori. 11. §. item si juravero. 2. ubi Jaf. notab. 9. ff. de jurejur. l. fin. ff. qui satisd. cog. cap. quemadmodum. 25. ubi Abb. not. 7. de jurejur. exornant. Dec. conf. 240. & conf. 351. n. 8. Petr. de Anchar. conf. 76. n. 4. Roland. à Valle. conf. 8. à n. 42. lib. 1. ubi intelligit, si deficiat consensus, Covarr. in cap. quamvis pactum, de pactis. lib. 6. p. 1. §. 4. n. 1. & in rubr. de testament. part. 2. n. 9. & var. lib. 3. cap. 17. num. 5. Costa. in l. si ex cautione, fallent. 9. pag. mibi 108. cum seqq. Thom. de Thomasset. in floribus legum, reg. 164. Tiraq. in presat. l. si unquam. n. 105. C. de revocand. donat. & de jure constit. part. 3. limit. 7. n. 35. Cacheran. decif. 49. num. 9. Burg. de Pace. confil. 14. num. 21. Mench. de success. creat. §. 9. à n. 19. Lara. in l. si quis à liberis. §. parens. num. 85. ff. de liber. agnos. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 2. n. 56. Anton. Gom.

l. 22. Tauri. num. 10. col. antepen. Bellacon. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. de rebus creditis. n. 72. pag. 438. Anton. Gabr. tom. 3. lib. 2. tit. de jurejur. conclus. 10. Menoch. consil. 24. n. 7. Pichard. in disput. de mora. n. 76. & ad princip. Instit. de adempt. legat. n. 18. Bertazol. in repet. l. si quis major. C. de transaction. n. 281. 651. & 710. Gutier. de juram. confirmat. p. 1. cap. 37. num. 2. & in repet. auth. Sacramenta puberum. num. 26. C. si adversus vendit. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. q. 8. num. 14. & lib. 13. qvæst. 1. n. 21. & q. 5. n. 17. cum seq. Brunor. à Sole. in locis communib. verb. Juramentum 19. Morl. in emporio juris. p. 1. tit. 5. q. 1. num. 51. vers. qvæ de causa. Valasc. conf. 5. n. 19. Cald. Pereira. de potestate elig. cap. 2. n. 35. & in resp. pro Duce Pastrana, vers. qvæ sententia. Cevall. communionem contra commun. tom. 4. q. 900. n. 7. Soar. de Relig. tract. de juramento. cap. 32. n. 2. cum seq. Molin. de justit. tract. 2. disp. 151. vers. ad qvartum dicendum. Card. Mantic. de tacitis & ambig. convent. lib. 4. tit. 32. n. 89. Camill. Borell. in summa omnium decif. tit. 60. n. 302. Cardin. Tusch. pract. conclus. tom. 4. tit. 1. concl. 506. per totam. Vincent. Carot. sing. 113. Stephan. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 799. n. 3. Ovid. de Amicis de jure emphyt. q. 27. num. 4. & q. 97. n. 5. Didac. de Britto. ad cap. potuit. §. de locato. num. 2. pag. 387. [Assumit enim omnes qualitates actus cui adjicitur, l. ult. ff. qui satisd. cog. Jaf. in l. decem. de V. O. Paris. conf. 86. n. 48. & conf. 95. vol. 3. Grat. conf. 30. vol. 1. Sylvan. consil. 40. num. 20. vol. 1. Jaf. in l. si convenerit. n. 4. de jurisdict. Dec. conf. 536. num. 7. de jurisdict. Dec. conf. 536. num. 7. Schurf. conf. 27. num. 4. cent. 1. Bocer. de invest. feud. num. 30. quod verum intellige scil. de natura primordiali non accidentali. gl. in l. certi conditio. in pr. ff. de reb. cred. quam ibid. omnes commendant per text. in l. item veniunt. 20. §. item. 3. cum seq. ff. de pet. hered. juramentum igitur, quod se habet ut accessorium, non sequitur illam naturam accidentalem scil. ut ad interesse teneatur, sed primariam scil. ut præcise ad factum compellatur, per ea quæ tradit Ludov. Gomez. in d. §. item si quis. Inst. de act. num. 8.]

XLIX.

Juramentum non augeat obligationem, sed ei intra suos limites manenti addit religionis vinculum, (l. fin. C. de non numerat. pecun. Titius rogatus. 54. ad SC. Trebell. Bald. in l. si procurat. col. 3. ff. de con-

Mm

de con-

de condict. indeb. Tiraq. in l. si unquam in
præfat. n. 165. de revoc. donat. Arnif. 1. de
Majest. cap. 6. n. 6.] Oldrad. conf. 294. in
fine. vers. non obstat juramentum. & conf.
238. Cum mulier. n. 2. vers. unde, & conf.
178. Licet quantum. Roman. conf. 269. Non
est dubium. Alexand. conf. 37. Viso. col. 3.
lib. 2. quos refert Card. Tusch. d. tom. 4.
lit. I. concl. 507. ubi conclus. 108. subdit,
quod juramentum non comprehendit ca-
sum necessitatis. & conclus. 522. quod ju-
ramentum in genere præstitum non ex-
tenditur ultra intentionem jurantis. (Un-
de quando dici consuevit, juramentum
contractui, cui accedit, semper quid adde-
re. Bald. in c. qvæ in Ecclesiarum de consti-
tution. robur majoremque efficaciam præ-
ter & ultra naturam actus super quo inter-
ponitur adjicere. Hyppolit. de Marfil.
sing. 226. Emphyteuta & conf. 125. num. 6.
Gozadin. conf. 570. atque sic alterare con-
tractum l. 1. Cod. si advers. vend. Pantich-
man. 1. qvæst. 10. n. 41. hoc non intelligen-
dum erit, quasi juramentum obligationem
sive aliquid ejus, quod in obligationem
venit, augeat vel extendat. c. pen. extr. de
jurejur. l. Aurelius. 28. §. testamento de li-
berat. legat. Bald. in l. 3. C. si advers. rem
judic. & in l. nominationes. C. de appellat.
Castrenf. conf. 134. Visa Imperiali conces-
sione. cum enim intra terminos obligatio-
nis illud contineatur actumque saltem
confirmet vinculumque religionis addat,
necessario inde sequitur, per id nihil augeri
quod in conventionem deductum. Effica-
cius igitur sed non in plus obligare dicen-
dum erit. d. l. cum pater. 77. §. filius ma-
trem de legat. 2. Alex. in l. 1. de pact. rubr.
de V. O. & in l. stipulationes non dividun-
tur, eodem tit. atque sic quando Dd. qui de
additione loquuntur recto iudicio pone-
rentur, non ultra quam de corroboracione
& confirmatione intelligendi erunt, vid.
de hacre Cravett. conf. 102. Roland. à Vall.
conf. 77. n. 22. vol. 1. Gozadin. conf. 57. n. 19.

L.

Juramentum debet impleri in forma
specifica, cap. ad nostram. il. 1. de jurejur.
Jaf. in l. cum qvi §. 1. ff. de jurejur. Alexand.
conf. 91. Visis actis lib. 2. Thom. de Tho-
masset. in floribus legum. reg. 165. Bertazol.
in repet. l. si quis major. C. de transaction.
numero 723. Aloyf. Ricc. in praxi rerum
fori Ecclesiast. resol. 255. num. 3. in 2. edit.
Card. Tusch. d. tom. 4. lit. I. conclus. 527.
per totam. Vincent. Fufar. de substit. q.
674. numero 8. Ovid. de Amicis de jure

emphyt. q. 97. num. 1. (non enim sufficit
per æquipollens adimpleri. Anton. Gabr.
2. de jurejur. concl. 8. per tot. cum præcisè
obliget quem ad factum, gl. in l. si pecuni-
am in pr. ff. de condict. caus. dat. maxime
quando illud factum adimpleri sine interitu
salutis aternæ possit, quia tunc omnino
servandum est, c. si vero. 8. de jurejur. nec
liberat quem præstando interesse. Petr.
Gerard. sing. 98. num. 4. nec compensatio-
nem admittit. Gabr. Sarayna. in fin. post
Mattheilan. sing. 30. Honthem. 2. de art.
Notar. c. 29. num. 48. per text. in cap. fin. ne
prælat. vices suas. fac. & l. fideicommissa.
11. §. fin. de leg. 3. quia si in casu illius Legis
quis vel favore testamenti vel Reipubl.
præcisè ad factum tenetur, arg. à fortiori
& favore animæ tenebitur. arg. l. sancimus.
C. de SS. Eccles. c. qui ressit. 97. & c. Julia-
nus. 94. 11. q. 3. Ludov. Gomez. ad d. §. item
si quis. Inst. de act. n. 7.

L I.

Juramentum vinculum iniquitatis esse
non debet, cap. cum contingat 26. de jure-
jur. (propius huc facit c. quanto. 18. eod. t.
inter cetera. 22. q. 4. Paris. conf. 16. num. 76.
vol. 2. Corn. conf. 11. n. 5. vol. 3. Roland. à
Vall. conf. 59. n. 25. vol. 1. Gail. 2. obs. 147.
n. 2. sed tribus comitibus sociatum esse de-
bet veritate, iudicio, & iustitia. cap. Et si
Christus. 26. de jurej. Gail. 2. obs. 77. Et si
altero horum destituatur, invalidum dici-
tur, de quibus vid. 22. q. 3. & 4. l. Imperia-
lis. 23. C. de Nupt.) & restringitur ad licita
& honesta. cap. 1. eod. tit. Card. Mantig. de
tacitis & ambig. convent. lib. 7. tit. 16. n. 19.
Mari. Giurba. ad consuet. Messan. c. 2. gloss.
7. num. 1. (Illicitum enim juramentum
præstans non opus habet absolutione, quia
non tenetur illud observare. d. c. quanto
18. de jurej. d. c. inter cetera. 22. q. 4. cum
impia sit promissio quæ scelere adimple-
tur. c. in malis. 5. 22. q. 4. Gail. 1. obs. 25. n. 5.
sicut) Non est servandum quod contra bo-
nos mores præstitum est. cap. non est obli-
gatorium, de reg. juris in 6. Steph. Grat.
discept. forens. tom. 4. cap. 692. n. 16. nec
nutritivum peccati. Grammat. decis. 12. n.
12. cum seqq. Gavalcan. de tutor. num. 108.
Mari. Antonin. lib. 2. var. res. 24. num. 18.
nec illud quod est contra jus publicum.
Fufar. de substit. q. 308. num. 26. nec quod
redundat in tertii præjudicium. Mancin.
de juram. p. 4. effectu. 110. Seraphin. de
privil. juram. 151. num. 3. Card. Mantig.
de tacit. & ambig. convent. lib. 12. tit. 33. n.
44. & lib. 13. tit. 37. num. 8.

CAP.